

Вх № 319 / 03.V. 2019 г.

СТАНОВИЩЕ

от доц. Стефан Андреев Стефанов

за дисертационния труд на Десислава Велинова Костадинова, кандидат в обявения конкурс за присвояване на образователната и научната степен „доктор“ в научната област: 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.2. История и архивистика, научна специалност: История на България (Помощни исторически науки и информатика) на тема:

ПОМОЩНИТЕ ИСТОРИЧЕСКИ НАУКИ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД КРАЯ НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА. ИСТОРИЧЕСКИ И БИБЛИОМЕТРИЧЕН АНАЛИЗ.

Научен ръководител: проф. д.и.н. Валери Стоянов

На настоящия конкурс г-жа Десислава Костадинова се явява с респектираща по своя характер и обхват тема, представляваща интерес за научните изследователи в областта на славистиката, османистиката и други научни направления. Значимостта на труда се обуславя и от факта, че той се явява първото комплексно проучване на въпроса, покриващо значителен период от време.

Още първият поглед на съдържанието ме навежда на мисълта за добре премислена и разработена структура. Различните аспекти на разглежданите проблеми са представени в предговор, увод, пет глави, заключение и библиография.

В уводната част (с.9-64) г-жа Костадинова поставя целите и задачите на изследването, а именно всестранното изучаване на помощните исторически дисциплини като важно условие за правилното осмисляне на историческите факти и събития. С оглед на това се проследява развоя на казаните дисциплини след края на Втората световна война. Напомня се за краткия и същевременно мъчителен развой на дисциплините, наложен от редица неблагоприятни обстоятелства. Фиксирани са два подпериода в развитието на въпросните спомагателни дисциплини. Както тук, така и в края на всяка глава е поместена полезна библиометрична информация за различните по вид издания за определени периоди от време.

Първа глава – наука за писмената. Палеография (с.65-120) насочва към богатия информационен потенциал на споменатата, според мен по-точно, историко-филологическа дисциплина. Направено е подробно представяне на авторите и техните трудове, свързани с българската ръкописна книжнина, дарствени грамоти на средновековните български владетели и старопечатни издания. Обърнато е специално внимание на редица палеографски елементи на проучваните манускрипти, грамоти и книги като писмовен материал, външно оформление, писма, украса и пр. Предложената от г-жа Костадинова информация се характеризира с компетентност и лични виждания по редица въпроси.

Втора глава има отношение към османотурската дипломатика и палеография (с.121-160). Спецификата на изследването на османотурското документално наследство налага успоредно проучване и представяне на двете спомагателни дисциплини, втората от които, по-точно казано е историко-юридическа. Подробно и точно се посочват имената на османистите (историци, юристи и филолози) и се анализират техните трудове. Указани са центровете за развитието на османистиката у нас. За съжаление, такива средища понастоящем не съществуват.

Трета глава (с.161-208) е посветена на науките за веществените извори, а именно: нумизматика, сфрагистика и глиптика. Развоят на въпросните исторически дисциплини е поставен в контекста на времето. Изброени са имена и трудове, придружени с точна критична оценка. Обърнато е внимание на факта, че глиптиката у нас през посочения хронологически отрязък не се радва на особен интерес.

Четвърта глава на труда (с.203-270) разглежда дисциплините за социалния контакт на епохата – генеалогия и историческа метрология. Структурираната в две части глава следва наложения вече начин на представяне. В първата част основателно е обърнато внимание на трудния път за развитието на генеалогията, характеризирана от определени политически кръгове като „буржоазна“, т.е. безперспективна. Следващото подразделение се занимава с историческата метрология. Смяя да твърдя, че според изложеното, познанията на голяма част от историците в тази област са непълни. Информацията би могла да се разшири при обръщане поглед към османотурската дипломатика.

Последната глава обхваща с.271-300. Проследява разволя на помощните исторически науки историческа география и картография, намерили място в научния

живот на изтъкнати специалисти. Изложението можеше да бъде по-пълно, ако бяха посочени повече карти, между които Карта на България и прилежащите ѝ държави. Състав. А. Кривошиев. М. 1:420 000. Пловдив. 1901.

Тук по-скоро като информация, отколкото като критика, следва да посоча и непопулярната все още колекция от физикогеографски, исторически и политически карти на българските земи от XV-XIX в. дарени от г-н С. Симов на Държавна агенция „Архиви“ (сигн. Ф. 2115 к).

Заклучителните думи на г-жа Д. Костадинова са намерили място на с.301-308. Тук са обобщени главните постановки в представянето на помощните исторически дисциплини, поставени в контекста на политическата обстановка.

Приносните моменти в работата са добре формулирани. Намирам, че те не подлежат на съмнение и са напълно достатъчни, за да приемем, че докторантката се е справила с поставените от самата нея цели и задачи.

Библиографията, поместена на с.309-350 и справочния апарат към съответните глави впечатляват със своя обем и разнопосоченост. И все пак забелязах известни пропуски. Те имат отношение към османотурската дипломатика и по-специално към езика и стила на документите, а също така и към структурата на елемента датировка. Ще съобщя пропуските лично на докторантката.

За непълнотите в картографските изследвания вече съобщих. Искам специално да подчертая, че забелязаните непълноти в никакъв случай не хвърлят сянка върху общите ми положителни впечатления за стойността на труда.

И накрая, въз основа на всичко казано от мен до тук, си позволявам да отбележа, че труда има необходимите качества, за да бъде защитен, а на докторантката да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“. Гласувам „за“. Разрешавам си да препоръчам и на останалите членове на журито да последват моя положителен вот.

гр. София,

17 април 2019 г.

Доц. Стефан Андреев

